

**Επιτροπή Κτιριολογικού Προγράμματος
για το νέο κτίριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος**

**ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
(ΣΧΕΔΙΟ)**

**Αθήνα
Νοέμβριος 2003**

Πρόλογος.

Για τη σύνταξη του παρόντος σχεδίου κτιριολογικού προγράμματος για το νέο κτίριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (ΕΒΕ) ελήφθησαν υπόψη οι μελέτες που προηγήθηκαν με σκοπό τον προσδιορισμό των κτιριακών αναγκών της για τη στέγαση των υπηρεσιών της, την παροχή υπηρεσιών στους χρήστες, τις λειτουργίες της, και τις συλλογές της σύμφωνα και τη αποστολή της και τους στόχους της.

Δεδομένου ότι οι μελέτες αυτές έγιναν σε προηγούμενα χρόνια και πριν την οριστική παραχώρηση του στρατοπέδου Πλέσσα (Ιούλιος 2003), όπου πρόκειται να ανοικοδομηθεί το νέο κτίριο της ΕΒΕ, θεωρήθηκε ότι έπρεπε να επανεξετασθούν και να αξιολογηθούν με βάση τα νέα δεδομένα. Για την αξιοποίηση των μελετών ακολουθήθηκε μια διαδικασία συγκρίσεων των μελετών και σύνθεσης των προτάσεων τους προκειμένου να επιτευχθεί πληρότητα, ως προς την προτεινόμενη πρόταση.

Παράλληλα, επιδιώχθηκε συστηματική μελέτη των προτεινόμενων λύσεων προκειμένου να αξιολογηθούν με βάση τα σημερινά δεδομένα που προέκυψαν από την παραχώρηση του στρατοπέδου, την εξέλιξη στο διεθνή χώρο των εθνικών βιβλιοθηκών αλλά και στις νέες παραμέτρους που δημιούργησε η εξέλιξη της τεχνολογίας.

Με βάση τα παραπάνω διατυπώνεται το συνοπτικό κτιριολογικό πρόγραμμα για το νέο κτίριο της ΕΒΕ.

Οι μελέτες που ελήφθησαν υπόψη είναι:

G. Grunberg, «Bibliothèque nationale de Grèce», Αθήνα, 1999.

Jean- Paul Roux- Fouillet, «Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας», Αθήνα, 1999.

N. Πελτίκογλου, «Εκθεση», 1986.

X. Βασιλειάδου, Μ. Βασιλοπούλου, Ε. Κομηνάτου, Ι. Τροχόπουλος, Μ. Dewe, «Μελέτη Λειτουργικής Αναδιοργάνωσης των Χώρων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος», Αθήνα, 2000.

Michael Dewe, Ι. Trohopoulos, «Creating the Living Library: Space Utilization in the National Library of Greece: A Report and Recommendations», Αθήνα, 2001.

Κ. Στάϊκος, «Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος», Αθήνα, 2001.

Η παρούσα μελέτη επιδιώκει μια πρώτη καταγραφή των αναγκών σε χώρους του νέου κτιρίου και ως εκ τούτου πρέπει να θεωρηθεί μια πρώτη καταγραφή των απαιτήσεων και όχι οριστικό Κτιριολογικό πρόγραμμα.

Τα μέλη της Επιτροπής

Εισαγωγή

Αποστολή της Εθνικής Βιβλιοθήκης

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Ν. 3149/11-06-2003) η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος:

α) Αναπτύσσει και διατηρεί την εθνική Συλλογή, η οποία περιλαμβάνει Υλικό που παράγεται στην Ελλάδα καθώς και Υλικό που παράγεται στο εξωτερικό, αλλά συνδέεται ή έχει συνάφεια με τους ανθρώπους, τη χώρα, τις παραδόσεις και τον πολιτισμό της Ελλάδας σε οποιαδήποτε γλώσσα και μορφή και αν βρίσκεται. Για το σκοπό αυτό συγκεντρώνει, επεξεργάζεται, συντηρεί, διαφυλάσσει, προβάλλει και καθιστά το Υλικό της Συλλογής της προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο, κατά τρόπο ισότιμο και με γνώμονα την ελευθερία της γνώσης, της πληροφόρησης και της έρευνας.

β) Αναπτύσσει δραστηριότητες σχετικές με το σκοπό της, με στόχο την ενίσχυση της πολιτιστικής και πνευματικής ζωής της χώρας.

γ) Λειτουργεί ως εθνικό βιβλιογραφικό και πληροφοριακό κέντρο της χώρας και είναι αποδέκτης της υποχρεωτικής, σύμφωνα με το νόμο, κατάθεσης Υλικού.

δ) Συντάσσει και εκδίδει την αναδρομική και την τρέχουσα Εθνική Βιβλιογραφία καθώς και τους καταλόγους του χειρόγραφου, έντυπου ή άλλης μορφής Υλικού που ανήκει στη Συλλογή της.

ε) Λειτουργεί ως επίσημο εθνικό κέντρο παροχής οδηγιών, κατευθύνσεων και διαμόρφωσης προτύπων στους τομείς της βιβλιογραφίας και της συντήρησης, διατήρησης, ψηφιοποίησης και αποκατάστασης Υλικού και της πληροφόρησης που έχει σχέση με αυτά.

στ) Παρέχει τις εθνικές υπηρεσίες διεθνών αριθμοδοτήσεων, όπως αυτές των βιβλίων (ISBN), περιοδικών εκδόσεων (ISSN), μουσικής (ISMN).

ζ) Συνεργάζεται σε θέματα βιβλιοθηκών με άλλους οργανισμούς και ιδιώτες στο εσωτερικό και εξωτερικό και συμμετέχει σε ερευνητικά και αναπτυξιακά προγράμματα.

η) Εκπροσωπεί τη χώρα στο εξωτερικό για ζητήματα που έχουν σχέση με την αποστολή της.

Υφιστάμενη Κατάσταση

Η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας στεγάζεται σήμερα σε 3 κτίρια:

1. Το ιδιόκτητο κτίριο της οδού Πανεπιστημίου (επιφάνειας 3500τ.μ. και χωρητικότητας 5.500 τμ (λόγω της πενταόροφης μεταλλικής κατασκευής)), στο οποίο στεγάζονται: ο κύριος όγκος των συλλογών, το Τμήμα Χειρογράφων, το Κεντρικό αναγνωστήριο, και λειτουργίες της ΕΒΕ (εισαγωγή – προσκτήσεις, υπηρεσία διεθνών

αριθμοδοτήσεων, το Τμήμα περιοδικών, οι Διοικητικές υπηρεσίες, το Τμήμα Μηχανοργάνωσης και η διοίκηση της.

2. Το ενοικιαζόμενο κτίριο στην Αγία Παρασκευή (εμβαδού 2190 τ.μ.) στο οποίο στεγάζονται το Τμήμα Καταλόγων, το Τμήμα Συντήρησης, Μικροφωτογράφησης, Ψηφιοποίησης, το Τμήμα Εθνικής Βιβλιογραφίας και μέρος των συλλογών.

3. Το ενοικιαζόμενο κτίριο της Νέας Χαλκηδόνας (εμβαδού 1500τ.μ.) το οποίο χρησιμοποιείται ως αποθηκευτικός χώρος για την στέγαση των διπλών αντιτύπων των βιβλίων και άλλες συλλογές .

Ο συνολικός χώρος στον οποίο αναπτύσσονται οι δραστηριότητες της Εθνικής Βιβλιοθήκης ανέρχεται σήμερα σε 7190τ.μ. Η διάσπαση των λειτουργιών της σε τρία κτίρια, σε τρία διαφορετικά σημεία των Αθηνών δημιουργεί σημαντικότερα λειτουργικά προβλήματα, προβλήματα επικοινωνίας και εξυπηρέτησης του κοινού, διάσπασης του προσωπικού, κλπ.

Οι χώροι είναι ανεπαρκείς ως προς το συνολικό εμβαδόν και ακατάλληλοι για χρήση βιβλιοθήκης ειδικότερα λόγω της διάσπασης λειτουργιών στα δύο κτίρια (Αγία Παρασκευή και Χαλκηδόνα) αλλά και της διαρρύθμισή τους ειδικά τα δύο ενοικιαζόμενα (υφιστάμενα κτίρια άλλης προγενέστερης χρήσης).

Η δομή αυτή (μέγεθος, χωροθέτηση κτιρίων κλπ) δεν επιτρέπει στην Εθνική Βιβλιοθήκη να λειτουργεί αποτελεσματικά ούτε και να αναπτύξει όλες τις υπηρεσίες της (ηλεκτρονικές υπηρεσίες, εκδόσεις, κλπ.).

Η Εθνική Βιβλιοθήκη πρόκειται να διατηρήσει τη χρήση του κτιρίου της στην οδό Πανεπιστημίου. Το ιστορικό κτίριο του Χάνσεν προτείνεται να χρησιμοποιηθεί για τη στέγαση των ειδικών συλλογών και χειρογράφων, των εφημερίδων και των περιοδικών.

Κρίθηκε ότι η στέγαση των χειρογράφων και των ειδικών συλλογών αποτελούν μια ενότητα που δεν επηρεάζει τη λειτουργία της κεντρικής συλλογής της βιβλιοθήκης. Με δεδομένο ότι το παλαιό κτίριο θα διαμορφωθεί ανάλογα ώστε να έχει εκθεσιακό χώρο, η στέγαση των χειρογράφων και των ειδικών συλλογών που αποτελούν και εκθεσιακά αντικείμενα κρίνεται σκόπιμη. Παράλληλα, και για τον ίδιο λόγο κρίνεται λογική η εγκατάσταση της Διεύθυνσης Συντήρησης και Διατήρησης Υλικού στο παλαιό κτίριο, αντικείμενο της οποίας είναι κυρίως η συντήρηση του υλικού των χειρογράφων και των ειδικών συλλογών.

Επίσης, οι εφημερίδες και ο περιοδικός τύπος μπορούν να αναπτυχθούν στα πενταόροφα μεταλλικά ράφια της αριστερής πτέρυγας του παλαιού κτιρίου. Ως χώροι εισαγωγής και επεξεργασίας των περιοδικών και των εφημερίδων θα χρησιμοποιηθούν οι χώροι του ισόγειου κάτω από το Αναγνωστήριο και την αίθουσα της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας ΝΦ. Η αίθουσα της ΝΦ θα αποτελέσει τον εκθεσιακό χώρο και ως χώρος διαχείρισης των ειδικών συλλογών τα υπάρχοντα γραφεία. Το εργαστήριο συντήρησης θα εγκατασταθεί στο ισόγειο της δεξιάς πτέρυγας.

Το σύνολο των χώρων του παλαιού κτιρίου που έχει εμβαδόν 3500 τ.μ. και χωρητικότητα 5500τμ έχουν αφαιρεθεί από το υπολογιζόμενο εμβαδόν του νέου κτιρίου. Η παράμετρος αυτή επιβάλλει την ηλεκτρονική επικοινωνία των δύο κτιρίων. Για τη χρήση του παλαιού κτιρίου βλ. αναλυτικότερα παρακάτω.

Αξιοποίηση Παλαιού Κτιρίου

Η Εθνική Βιβλιοθήκη πρόκειται να διατηρήσει τη χρήση του γνωστού κτιρίου της στην Οδό Πανεπιστημίου, ως εκθεσιακό και αποθηκευτικό χώρο των θησαυρών της (Χειρόγραφα, Ομοιότυπα, Αρχεία Εγγράφων κ.α., ως ηλεκτρονικό αναγνωστήριο αλλά και ως ωφέλιμο χώρο στέγασης συγκεκριμένων λειτουργιών και συλλογών. Το παλαιό κτίριο θα αποτελεί και το σημείο παρουσίας της Εθνικής Βιβλιοθήκης στο ιστορικό κέντρο των Αθηνών.

Κρίθηκε σκόπιμο, προκειμένου να αποφευχθεί διάσπαση λειτουργιών και συλλογών να μελετηθεί κάθε δυνατότητα αξιοποίησης του κτιρίου που δε θα δημιουργεί ωστόσο ανάλογα προβλήματα. Οι ειδικές συλλογές και τα χειρόγραφα, αποτελούν χωριστή ενότητα μέσα στην Εθνική Βιβλιοθήκη. Οι συλλογές αυτές δεν είναι ταξινομημένες με το σύνολο της συλλογής αλλά χωριστά, ενώ απαιτούν ιδιαίτερες συνθήκες φύλαξης και ανάλογη μεταχείριση στο Αναγνωστήριο. Με βάση αυτό αποφασίστηκε να παραμείνουν οι παραπάνω συλλογές στο παλιό κτίριο, όπου και μπορούν να αξιοποιηθούν στις εκθέσεις της ΕΒΕ που θα στεγάζονται επίσης στο παλιό κτίριο (σύμφωνα και με τη μελέτη Στάϊκου και την πρόβλεψη εκθεσιακού χώρου εκεί). Παράλληλα, οι συλλογές αυτές αποτελούν το κεντρικό αντικείμενο της συντήρησης και κρίθηκε ότι σκόπιμο είναι να στεγάζεται και η Διεύθυνση Συντήρησης και Διατήρησης Υλικού, στο ίδιο κτίριο, ώστε να αποφεύγεται η μετακίνηση κειμηλίων. Με βάση τα παραπάνω το παλιό κτίριο θα στεγάσει τη Διεύθυνση των χειρογράφων και των ειδικών συλλογών της καθώς και τη Διεύθυνση συντήρησης και διατήρησης υλικού (Συντηρητήριο, μικροφωτογράφιση και ψηφιοποίηση). Προβλεπόμενος χώρος η πτέρυγα της οδού Ιπποκράτους (τρία επίπεδα).

Προκειμένου να αξιοποιηθεί η πτέρυγα της οδού Ρήγα Φεραίου εξετάστηκαν οι δυνατότητες τοποθέτησης όγκων υλικού που δε δημιουργεί διάσπαση της συλλογής ούτε λειτουργιών. Κρίθηκε ότι το Τμήμα Διαχείρισης Περιοδικών και Εφημερίδων μπορεί να στεγαστεί εκεί χρησιμοποιώντας ως χώρο επεξεργασίας το ισόγειο του κεντρικού κλίτους και ως αποθηκευτικό χώρο τμήματα του πενταόροφου σιδερένιου βιβλιοστασίου.

Στο σύνολό της η εσωτερική διαμόρφωση όλων των χώρων του κτιρίου μπορεί να αξιοποιήσει ιδέες ή και πλήρη εφαρμογή της μελέτης Στάϊκου (βλ. Παράρτημα Α).

Επισημαίνεται ότι οι χώροι που θα καταλαμβάνουν οι διευθύνσεις που προαναφέρθηκαν και οι συλλογές αφαιρούνται από τον υπολογισμό του μεγέθους του νέου κτιρίου. (συνολικό εμβαδόν κατοψεων 3.500 τ.μ.). Τα βιβλιοστάσια ωστόσο αποδίδουν σύνολο 2.500 τ.μ. (500τμ × 5 ορόφους = 2.500τ.μ. ανεβάζοντας τη χωρητικότητα του κτιρίου στα 5.500τμ).

Ανάγκες

Από την αποστολή της Εθνικής Βιβλιοθήκης γίνεται σαφές ότι το κτίριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης πρέπει να είναι σε θέση να στεγάσει:

1. Συλλογές υλικού.
2. Εκθετήρια νέων βιβλίων και ιστορικών κειμηλίων.
3. Εκθετήρια περιοδικών και Εφημερίδων.

4. Αναγνωστήρια για χρήση των συλλογών της από τους χρήστες της.
5. Χώρο στέγασης των υπηρεσιών διεθνών αριθμοδοτήσεων (ISBN, ISSN, ISMN κ.α.)
6. Χώρο στέγασης των υποδομών πληροφορικής.
7. Χώρους στέγασης των υπηρεσιών της.
8. Χώρους συναθροίσεων προσωπικού και αναγνωστών.
9. Χώρους υποδοχής αναγνωστών.
10. Αίθουσες διαλέξεων.
11. Αίθουσα εκθέσεων.
12. Αίθουσα χρήσης οπτικοακουστικών μέσων.
13. Κλειστά ατομικά αναγνωστήρια.

Χρήστες

Οι χρήστες της Εθνικής βιβλιοθήκης στο νέο κτίριο θα είναι:

1. Αναγνώστες των συλλογών. Η εκτίμηση είναι ότι η ΕΒΕ θα δέχεται ημερησίως κατά μέγιστο αριθμό 500 αναγνώστες. Η ταυτόχρονη παρουσία στα αναγνωστήρια εκτιμάται σε 200 άτομα.
2. Χρήστες των υπηρεσιών αριθμοδοτήσεων. Η εκτίμηση είναι ότι η ΕΒΕ θα δέχεται ημερησίως κατά μέγιστο αριθμό 50 άτομα για λήψη διεθνών αριθμών εκδόσεων.
3. Καταθέτες εκδόσεων. Η εκτίμηση είναι ότι η ΕΒΕ θα δέχεται ημερησίως κατά μέγιστο αριθμό 50 άτομα για κατάθεση εκδόσεων.

Χωροθέτηση

Το κτίριο θα ανεγερθεί στο οικοπέδο του στρατοπέδου Πλέσσα το οποίο περικλείεται από τις οδούς Μεσογείων, Ξενοπούλου, ,,,,,,.....

Το οικοπέδο έχει έκταση 20.000 τ.μ. . Το κτίριο θα αναγερθεί έχοντας πρόσοψη προς την οδό Μεσογείων με τρόπο που να επιτρέπει την βέλτιστη αξιοποίηση του οικοπέδου και δίνοντας την προοπτική μελλοντικής επέκτασής του. Οι μελετητές είναι ελεύθεροι να χωροθετήσουν το κτίριο όπως επιθυμούν αλλά θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους την ανάγκη δημιουργίας του υπογείου σταθμού αυτοκινήτων και τα κτίρια που χρησιμοποιούνται για στέγαση συλλογών της ΕΒΕ και τα οποία ευρίσκονται στο πίσω μέρος του οικοπέδου. Το νέο κτίριο θα αναπτυχθεί σε ορόφους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον συντελεστεί δόμησης της περιοχής. Υπάρχει η δυνατότητα χρήσης υπογείων χώρων αλλά είναι προτιμότερο αυτό να γίνει για την

εγκατάσταση του μηχανολογικού εξοπλισμού του κτιρίου και τους χώρους στάθμευσης.

Μορφολογία του κτιρίου

Το νέο κτίριο της ΕΒΕ πρέπει να έχει μια σύγχρονη αρχιτεκτονική η οποία όμως θα αναδεικνύει τη χρήση του ως κτιρίου στο οποίο θα στεγάζεται η πνευματική παραγωγή των Ελλήνων στην ιστορική τους διαδρομή. Ως εκ τούτου το κτίριο θα πρέπει να αντικατοπτρίζει τις αισθητικές απαιτήσεις του καιρού μας και των λειτουργικών αναγκών μιας σύγχρονης Εθνικής Βιβλιοθήκης. Επιδίωξη είναι το κτίριο να αποτελέσει σημείο αναφοράς της σύγχρονης Αθήνας. Αποτελεί άποψη της επιτροπής, χωρίς ωστόσο αυτό να λειτουργεί δεσμευτικά προς τους αρχιτέκτονες ως προς τον τρόπο και τις λύσεις που θα προτείνουν, ότι το νέο κτίριο θα πρέπει να συνδυάζει στοιχεία μιας σύγχρονης αρχιτεκτονικής, να εξασφαλίζει την επιθυμητή χωρητικότητα όπως αυτή αναλύεται στο παρόν κτιριολογικό πρόγραμμα και να έχει την δυνατότητα επέκτασης του στο μέλλον. Το κτίριο μπορεί να αναπτύσσεται σε ορόφους, ο ελάχιστος ωφέλιμος χώρος του κάθε επιπέδου υπολογίζεται σε 4500 τ.μ. περίπου. Επίσης, μπορεί να δοθούν και λύσεις με περισσότερα από ένα κτίρια με τον όρο ότι είναι συνεχόμενα ή επικοινωνούν με καλυμμένες προσβάσεις.

Παράλληλα, το νέο κτίριο πρέπει να ενσωματώνει τις σύγχρονες διεθνής πρακτικές οργάνωσης κτιρίων Βιβλιοθηκών, να εξασφαλίζει την χρήση της πλέον σύγχρονης πληροφοριακής τεχνολογίας και να διαθέτει χώρους στέγασης των νέων διοικητικών δομών και λειτουργιών που προβλέπει η νέα νομοθεσία για την Εθνική Βιβλιοθήκη που ψηφίστηκε πρόσφατα και να έχει προοπτικές προσαρμογής τους στις εξελίξεις της τεχνολογίας και πρακτικές διοίκησης. Κατά συνέπεια, οι τεχνολογικές υποδομές του κτιρίου πρέπει να είναι ανάλογες, το κτίριο πρέπει να περιλαμβάνει και το «όραμα» της υψηλής τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών καθώς τις σύγχρονες μεθόδους μετάδοσης της πληροφορίας το απαιτούν.

Υπαίθριοι Χώροι

Χώρος εκδηλώσεων

Οι μελετητές είναι ελεύθεροι να προτείνουν αίθρια, τόσο ως χώρους φωτισμού όσο και ως χώρους εκδηλώσεων. Το σημερινό πνεύμα των βιβλιοθηκών δίνει την αίσθηση ότι ο εξωτερικός χώρος αποτελεί συνέχεια αλλά και λειτουργικό σύνολο με τον εσωτερικό. Η αξιοποίηση των εξωτερικών χώρων για εκδηλώσεις είναι σημαντικός παράγοντας.

Χώροι Στάθμευσης αυτοκινήτων

Στο κτίριο θα πρέπει να προβλεφθεί υπόγειο χώρος στάθμευσης περίπου 1.200 θέσεων οργανωμένοι σε δύο διακριτές χρήσεις των 1000 και των 200 αντίστοιχα. Οι 1000 θέσεις μπορούν να λειτουργούν σε ανεξαρτησία με το κτίριο της Εθνικής Βιβλιοθήκη καθώς θα ανήκουν στο ταμείο Στρατού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Οι ελάχιστες απαιτούμενες θέσεις στάθμευσης για την Εθνική Βιβλιοθήκη θα είναι 200.

Κοινόχρηστοι χώροι

Ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω κάποιοι από τους κοινόχρηστους χώρους που θα πρέπει να περιληφθούν:

1. Χώροι Φωτοαντιγράφησης
Χώροι φωτοαντιγράφησης για χρήση του κοινού. Κοντά στο κεντρικό αναγνωστήριο. Ελάχιστο 10 μηχανήματα, με προοπτική αύξησής τους.
Χώροι φωτοαντιγράφησης για χρήση της βιβλιοθήκης.
2. Αποθήκες. Αποθήκη καθαρισμού 20τμ. Αποθήκη προμηθειών 70τμ. Γενικοί αποθηκευτικοί χώροι: 200τμ
3. W.C.
4. Βεστιάριο και Lockers Ανάλογο των Αναγνωστηρίων (400 ατόμων)
5. Τηλεφωνικοί θάλαμοι (τηλεφωνικά σημεία για το κοινό)
6. Μηχανοστάσιο - Λεβητοστάσιο
7. Χώροι ανεφοδιασμού – είσοδος προμηθειών 50τμ (κλειστό)

Αρχές Σχεδιασμού του Κτιρίου

Κατά τον σχεδιασμό του κτιρίου πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερος υπόψη τα παρακάτω:

1. Ελεγχόμενες συνθήκες περιβάλλοντος (υγρασία, θερμοκρασία) για τις συλλογές., τα αναγνωστήρια και τους χώρους εργασίας του προσωπικού σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα..
2. Μια κύρια είσοδο/ έξοδο για το κοινό. Η είσοδος πρέπει να είναι εμφανής εξωτερικά και να είναι στεγασμένη.
3. Προστατευμένη είσοδο τροφοδοσίας για μικρά και μεγαλύτερα οχήματα σε σημείο του ισογείου ή υπογείου.
4. Εξόδους εκκένωσης του κτιρίου σε περίπτωση κινδύνου.
5. Αυτόματο σύστημα μεταφοράς του υλικού στους ορόφους.
6. Εξασφάλιση της πρόσβασης σε όλους τους χώρους του κτιρίου από άτομα με ειδικές ανάγκες σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην Εθνική και την Ευρωπαϊκή νομοθεσία.
7. Εσωτερική διάταξη με δημιουργία χώρων απομόνωσης (πυροδιαμερίσματα) για προστασία από φωτιά.
8. Εσωτερική διαμόρφωση που θα επιτρέπει την διαμόρφωση κατά το δυνατόν μεγάλων ανοικτών χώρων χωρίς την παρουσία κολόνων στήριξης..
9. Εξωτερική διαμόρφωση του κτιρίου και προσανατολισμός που θα εξασφαλίζουν την μέγιστη δυνατή φωτεινότητα αλλά όχι έκθεση των συλλογών στην ηλιακή ακτινοβολία και αντανάκλασεις. Για την κάλυψη αυτής της απαίτησης ο μελετητής μπορεί να προτείνει συγκεκριμένες λύσεις όπως τοποθέτηση ηλιοπετασμάτων και σκιάσεων, ειδικούς απορροφητικούς υαλοπίνακες κ.α.
10. Να εφαρμοστούν τεχνικές βέλτιστης αξιοποίησης της ενέργειας.
11. Ελεγχόμενη είσοδο του προσωπικού.

12. Οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις θα τοποθετηθούν σε θέση που δεν θα δημιουργούν θόρυβο εντός του κτιρίου.
13. Σύστημα εντοπισμού πυρός και πυρόσβεσης με το κατάλληλο μέσο ανάλογα με το είδος του υλικού και των λειτουργιών.
14. Το νέο κτίριο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα μελλοντικής επέκτασης.

Τα παραπάνω σημεία απαιτούν ειδικές μελέτες και θεωρείται δεδομένο ότι θα ακολουθηθούν τα διεθνή πρότυπα για δημόσια κτίρια και ειδικότερα για Βιβλιοθήκες.

Ο μελετητής θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι τα φορτία στο κτίριο θα είναι ιδιαίτερα μεγάλα και επομένως θα υπάρχει ισχυρή στατική στήριξη του γεγονός που ενδεχομένως να δημιουργεί περιορισμούς στην σχεδιάσή του.

Μέγεθος

Το κτίριο θα έχει έκταση συνολική ωφέλιμη επιφάνεια 24450 τ.μ. η οποία θα καλύπτει τις ανάγκες της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Αυτός ο χώρος εκτιμάται ότι μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της Εθνικής βιβλιοθήκης, και να εξασφαλίζει την προοπτική στέγασης και ανάπτυξής της για τα επόμενα 50 χρόνια.

Το νέο κτίριο θα στεγάσει τις συλλογές και τις υπηρεσίες της ΕΒΕ, το σύνολο των λειτουργιών της, τις συλλογές και το προσωπικό -με εξαίρεση τα όσα αναφέρονται ότι θα παραμείνουν στο παλαιό κτίριο.

Το νέο κτίριο πρέπει να στηρίζει την ανάπτυξη των υποδομών της ΕΒΕ αλλά και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της. Πρέπει να εξασφαλίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης των λειτουργιών που αναφέρονται παρακάτω καθώς και να δίνει τη δυνατότητα επέκτασης σε νέες λειτουργίες και δραστηριότητες οι οποίες θα προκύψουν από την εξέλιξη της τεχνολογίας και την ανάπτυξη των Εθνικών Βιβλιοθηκών διεθνώς. Πρέπει επίσης να προβλέπει την πληρέστερη αξιοποίηση όλων των συλλογών, μεγάλο μέρος των οποίων σήμερα είναι αποθηκευμένο καθώς και την πληρέστερη αξιοποίηση όλων των ανθρώπινων και υλικών πόρων, που λόγω της κατάτμησης των υπηρεσιών και της γενικότερης έλλειψης χώρων δεν μπορεί να γίνει. Συνοπτικά το νέο κτίριο θα χώρους για κάλυψη των χρήσεων που αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα.

Χρήση	Έκταση
Συλλογές υλικού	9700
Εκθετήρια νέων βιβλίων και ιστορικών κειμηλίων.	300
Εκθετήρια περιοδικών και Εφημερίδων.	700
Αναγνωστήρια	1150
Χώρος στέγασης των υπηρεσιών διεθνών αριθμοδοτήσεων (ISBN, ISSN, ISMN κ.α.	200

Χώρος στέγασης των υποδομών πληροφορικής.	100
Χώροι στέγασης των υπηρεσιών της ΕΒΕ.	1150
Χώροι κοινού.	2000
Μηχανοστάσια	1000
Κοινόχρηστοι χώροι (Κλιμακοστάσια, διάδρομοι, χώροι υγιεινής, ελεύθεροι χώροι κ.α.)	8150
ΣΥΝΟΛΟ	24450

Συλλογές υλικού.

Το νέο κτίριο πρέπει να στεγάσει ένα μεγάλο αριθμό τεκμηρίων κάθε μορφής όπως: Βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, φυλλάδια, οπτικοακουστικό υλικό, χειρόγραφα, ηλεκτρονικές εκδόσεις, φύλλα μουσικής κ.α. Το υλικό αυτό θα οργανώνεται σε δύο διακριτές συλλογές :

α) μια συλλογή παρακαταθήκης

β) Συλλογή για χρήση στα αναγνωστήρια της ΕΒΕ

και

γ) μια συλλογή για διάθεση υλικού σε άλλες Βιβλιοθήκες στα πλαίσια της υπηρεσίας διαδανεισμού την οποία προτίθεται να αναπτύξει.

	Βιβλία	Περιοδικά (Συνδρομές)	Περιοδικά (Τόμοι)	Εφημερίδες (Συνδρομές)	Εφημερίδες (Τόμοι)	Οπτικοακουστικά	Άλλο υλικό	ΣΥΝΟΛΟ
Συλλογή παρακαταθήκης	1000000		50000	-	50000			
Χρηστική συλλογή	1000000	1000	250000	350	250000			
Συλλογή διαδανεισμού	100000	-	-	-	-	-		
Συνολική έκταση	6500	500	500	400	1000	300	500	9700

Το υπολογιζόμενο εμβαδόν της Εθνικής Βιβλιοθήκης για στέγαση των συλλογών εκτιμάτε σε 9700 τ.μ. Το εμβαδόν των χώρων των βιβλιοστασιών έχουν υπολογιστεί με ανάλογη ετήσια αύξηση για μια χρονική περίοδο 50 ετών.

Ο υπολογισμός αυτός έγινε με βάση:

A) την ετήσια αύξηση των δύο τελευταίων ετών, καθώς κρίνεται ότι αυτά τα δύο χρόνια είναι πλησιέστερα στην πραγματικής εκδοτική παραγωγή της χώρας και περιλαμβάνουν τις τελευταίες εξελίξεις της τεχνολογίας που επηρεάζουν την έντυπη αλλά και την ηλεκτρονική παραγωγή που και οι δύο με τον τρόπο τους επηρεάζουν τον υπολογισμό όγκων αποθήκευσης υλικού. Επισημαίνεται ότι η πρακτική πρόβλεψη με βάση την τελευταία διετία αποτελεί διεθνή σταθερό τρόπο μέτρησης τα τελευταία δέκα χρόνια, παρά την άθροιση των προσκλήσεων, διαίρεση και αναγωγή των τελευταίων πενήντα χρόνων, πρακτική που ίσχυε παλαιότερα. Το ίδιο ισχύει και για την προοπτική επέκτασης των υπηρεσιών.

B) Την πρόβλεψη αύξησης των προσκλήσεων και άλλων μορφών υλικού όπως : Τεχνικές Αναφορές, Πατέντες, οπτικοακουστικού υλικού κ.α. το οποίο μέχρι τώρα αποκτάται σε περιορισμένους αριθμούς λόγω αδυναμίας στέγασής του.

Γ) Βιβλιοστάσια: στα βιβλιοστάσια τοποθετείται σύμφωνα με ταξινομικό σύστημα το σύνολο των συλλογών της βιβλιοθήκης.

Η ΕΒΕ συγκεντρώνει δύο αντίτυπα κάθε τεκμηρίου και δημιουργεί μια συλλογή χρήσης και μια συλλογή παρακαταθήκης. Σκόπιμο είναι οι συλλογές αυτές να έχουν χωριστούς χώρους φύλαξης. Η συλλογή παρακαταθήκης θα πρέπει να φυλάσσεται σε μέρος με ιδιαίτερες συνθήκες πυροπροστασίας (πυροδιαμέρισμα). Η συλλογή παρακαταθήκης μπορεί να στεγαστεί με χρήση κινητών βιβλιοστασίων τα οποία εξασφαλίζουν

Τα Βιβλιοστάσια μπορούν να είναι σε οποιοδήποτε επίπεδο (όροφο) του κτιρίου καθώς και σε ένα ή περισσότερα επίπεδα.

Ο Υπολογισμός της έκτασης έγινε με την παραδοχή:

45 βιβλία/μ. σε διπλά βιβλιοστάσια με 5 ράφια

40 τόμοι περιοδικών/μ. σε διπλά βιβλιοστάσια με 5 ράφια

Επισημαίνεται ότι τα βιβλιοστάσια είναι κλειστά για το κοινό, συνεπώς οι διάδρομοι κίνησης υπολογίζονται σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα στα 80εκ. Η εκτίμηση έγινε για –πληρότητα ραφιών που θα πλησιάζει το 100%.

Το βιβλιοθηκονομικό σταθερό του πλάτους των ραφιών είναι από 23-25εκ. Τα ράφια μπορεί να είναι μονής ή διπλής όψεως.

Εκθετήρια νέων βιβλίων και ιστορικών κειμηλίων.

Σε ειδικές κατασκευές θα εκτίθενται νέες προσκτήσεις της ΕΒΕ καθώς και ιστορικά κειμήλια τα οποία διαθέτει.

Εκθετήρια βιβλίων	200
Εκθετήρια κειμηλίων	100
Σύνολο	300 τ.μ.

Εκθετήρια περιοδικών και Εφημερίδων.

Σε ειδικά κεκλιμένα εκθετήρια θα εκτίθενται τα τρέχοντα τεύχη περιοδικών και Εφημερίδων της ΕΒΕ.

Εκθετήρια Περιοδικών	300
Εκθετήρια Εφημερίδων	200

Εκθετήρια άλλων εκδόσεων (Ανάπτυξη, Τεχνικές αναφορές κ.α.)	100
Βιβλιοπωλείο, Πωλητήριο εκδόσεων.	100
Σύνολο	700 τ.μ

Αναγνωστήρια για χρήση των συλλογών της από τους χρήστες της.

Αναγνωστήριο Περιοδικών και Εφημερίδων	200
Αναγνωστήριο Βιβλίων	500
Αναγνωστήριο Οπτικοακουστικού Υλικού	100
Ηλεκτρονικό αναγνωστήριο.	150
Αίθουσα πολυμέσων (Απαιτεί ηχομόνωση. Προβλεπόμενες θέσεις 50).	200
ΣΥΝΟΛΟ	1150 τ.μ.

Χώροι στέγασης των υπηρεσιών της ΕΒΕ.

Σύμφωνα με τον Νέο Οργανισμό των Υπηρεσιών της ΕΒΕ και τις προβλέψεις αξιοποίησης των χώρων του παλαιού κτιρίου στο νέο κτίριο θα εγκατασταθούν οι παρακάτω Διευθύνσεις της ΕΒΕ της ΕΒΕ:

- 1) Διεύθυνση Διοικητικών και Τεχνικών, Οικονομικών και Τεχνικών Υπηρεσιών.
- 2) Διεύθυνση Συλλογών και Καταλόγων
- 3) Διεύθυνση Εξυπηρέτησης Αναγνωστών
- 4) Διεύθυνση Εφαρμογών Πληροφορικής και Τεχνολογίας
- 5) Γραμματεία Εφορευτικού Συμβουλίου και Γενικού Διευθυντή.

Οι Διευθύνσεις απαρτίζονται από Τμήματα τα οποία εκτελούν συγκεκριμένες λειτουργίες. Η απαιτήσεις σε χώρους των Διευθύνσεων και των Τμημάτων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Ο υπολογισμός έγινε σύμφωνα με τη λειτουργία τους, το προβλεπόμενο προσωπικό τους και τη φύση των καθηκόντων τους.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	Τμήματα	Έκταση
Διεύθυνση Διοικητικών και Τεχνικών, Οικονομικών και Τεχνικών Υπηρεσιών.	1. Τμήμα Προσωπικού, Οργάνωσης και Επιμόρφωσης 2. Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης 3. Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Εκδόσεων 4. Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών 5. Τμήμα Οικονομικής	150

	Διαχείρισης, 6. Τμήμα Προμηθειών και Κτηματολογίου 7. Τμήμα Μισθοδοσίας	
Διεύθυνση Συλλογών και Καταλόγων	1. Τμήμα Ανάπτυξης των Συλλογών και Καταθέσεων 2. Τμήμα Περιοδικών Εκδόσεων 3. Τμήμα Βιβλιοθηκονομικής Επεξεργασίας 4. Τμήμα Εθνικών Βιβλιογραφιών και Συλλογικών Καταλόγων 5. Τμήμα Διεθνών Αριθμοδοτήσεων 6. Τμήμα Ανάπτυξης και εφαρμογής προτύπων	350
Διεύθυνση Εξυπηρέτησης Αναγνωστών	1. Τμήμα Πληροφόρησης και Διαδανεισμού 2. Τμήμα Αναγνωστηρίων και Βιβλιοστασιών 3. Τμήμα Οπτικοακουστικών και Ψηφιακών Συλλογών	100
Διεύθυνση Εφαρμογών Πληροφορικής και Τεχνολογίας	1. Τμήμα Μηχανοργάνωσης 2. Τμήμα Ψηφιοποίησης και Ηλεκτρονικών Εκδόσεων 3. Τμήμα Τεχνικής Υποστήριξης και Δικτύων	250
Διεύθυνση Συντήρησης και Διατήρησης Συλλογών	1. Τμήμα Συντήρησης και Βιβλιοδεσίας 2. Τμήμα Διατήρησης και Εφαρμογών Οπτικής Τεχνολογίας	200
Γραμματεία Εφορευτικού Συμβουλίου και Γενικού Διευθυντή.		50
Αίθουσα Συνεδριάσεων Εφορευτικού Συμβουλίου		50
Αίθουσα Συνεδριάσεων Επιτροπών της ΕΒΕ		40
Αποθηκευτικοί χώροι		400
ΣΥΝΟΛΟ		1150

Στο νέο κτίριο θα δημιουργηθεί αίθουσα εκδηλώσεων με την μορφή αμφιθεάτρου και θα υπάρχουν και οι παρακάτω βοηθητικοί ως προς την λειτουργία της ΕΒΕ χώροι:

	Έκταση
Χώρος συναθροίσεων προσωπικού και αναγνωστών.	300
Χώρος υποδοχής αναγνωστών.	250
Αίθουσα διαλέξεων (Αμφιθέατρο).	500
Αίθουσα εκθέσεων.	400
Αίθουσα χρήσης οπτικοακουστικών μέσων.	200
Κλειστά ατομικά αναγνωστήρια	400
ΣΥΝΟΛΟ	2000 τ.μ.

Χωροθέτηση Λειτουργιών του κτιρίου.

Το κτίριο θα ικανοποιεί τις παρακάτω Λειτουργίες:

1. Πρόσκτησης και Επεξεργασίας του υλικού.
2. Στέγασης των Συλλογών.
3. Παροχής υπηρεσιών σε αναγνώστες.
4. Διοικητικές Λειτουργίες.

Σύμφωνα με τις προβλεπόμενες δραστηριότητες και τις προβλεπόμενες κινήσεις του προσωπικού και των αναγνωστών εντός του κτιρίου η Χωροθέτηση θα ακολουθήσει τις παρακάτω αρχές:

Η πρόσκτηση και επεξεργασία να εκτελείται στο κατώτερο δυνατό επίπεδο του κτιρίου κατά προτίμηση στο ισόγειο.

Η Στέγαση των συλλογών να πραγματοποιείται οπουδήποτε εντός του κτιρίου κατά προτίμηση σε γειτνίαση με τα αναγνωστήρια.

		Θέση στο κτίριο
Συλλογή παρακαταθήκης	4500	Οπουδήποτε
Χρηστική συλλογή	4500	Οπουδήποτε
Συλλογή διαδανεισμού	700	Οπουδήποτε
Εκθετήρια βιβλίων	200	Οπουδήποτε
Εκθετήρια κειμηλίων	100	Οπουδήποτε
Εκθετήρια Περιοδικών	300	Οπουδήποτε
Εκθετήρια Εφημερίδων	200	Οπουδήποτε

Εκθετήρια άλλων εκδόσεων (Ανάπτυξη, Τεχνικές αναφορές κ.α.)	100	Οπουδήποτε
Βιβλιοπωλείο, Πωλητήριο εκδόσεων.	100	Ισόγειο
Αναγνωστήριο Περιοδικών και Εφημερίδων	200	Οπουδήποτε
Αναγνωστήριο Βιβλίων	500	Οπουδήποτε
Αναγνωστήριο Οπτικοακουστικού Υλικού	100	Οπουδήποτε
Ηλεκτρονικό αναγνωστήριο.	150	Οπουδήποτε
Αίθουσα πολυμέσων (Απαιτεί ηχομόνωση. Προβλεπόμενες θέσεις 50).	200	Ισόγειο
Διεύθυνση Διοικητικών και Τεχνικών, Οικονομικών και Τεχνικών Υπηρεσιών.	150	Άνω όροφος
Διεύθυνση Συλλογών και Καταλόγων	350	Ισόγειο
Διεύθυνση Εξυπηρέτησης Αναγνωστών	100	Οπουδήποτε
Διεύθυνση Εφαρμογών Πληροφορικής και Τεχνολογίας	250	Ισόγειο
Διεύθυνση Συντήρησης και Διατήρησης Συλλογών	200	Ισόγειο
Γραμματεία Εφορευτικού Συμβουλίου και Γενικού Διευθυντή.	50	Άνω Όροφος
Αίθουσα Συνεδριάσεων Εφορευτικού Συμβουλίου	50	Άνω Όροφος
Αίθουσα Συνεδριάσεων Επιτροπών της ΕΒΕ	40	Άνω Όροφος
Αποθηκευτικοί χώροι	400	Ισόγειο
Χώρος συναθροίσεων προσωπικού και αναγνωστών.	300	Οπουδήποτε
Χώρος υποδοχής αναγνωστών.	250	Ισόγειο
Αίθουσα διαλέξεων (Αμφιθέατρο).	500	Α όροφος
Αίθουσα εκθέσεων.	400	Α όροφος
Αίθουσα χρήσης οπτικοακουστικών μέσων. 200	200	Οπουδήποτε
Κλειστά ατομικά αναγνωστήρια 400	400	Άνω Όροφος.

